

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 13 sierpnia 2018 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł. przyznał J. B. emeryturę od 1 lipca 2018 r. tj. od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek. Do wyliczenia emerytury przyjęto:

- kwotę składek zewidencjonowanych na koncie z uwzględnieniem waloryzacji 61.015,64 zł,
- kwotę zwaloryzowanego kapitału początkowego wynoszącą 333.551,89 zł,
- średnie dalsze trwanie życia wyrażone w miesiącach tj. 259,20 miesięcy.

W związku z tym kwota emerytury wyniosła 1.522,25 złotych.

(decyzja k. 2 pliku akt ZUS zainicjowanego wnioskiem z dnia 24.07.2018r.)

W dniu 17 października 2018 roku J. B. odwołała się od powyższej decyzji, wnosząc o jej zmianę i ponowne przeliczenie podstawy wymiaru świadczeń. W uzasadnieniu podniosła, że kwota zwaloryzowanego kapitału początkowego wskazana w decyzji jest inna niż kwota podana w informacji o stanie konta ubezpieczonego w ZUS z dnia 31 grudnia 2017 roku (349.671,33 złotych), nie odpowiada okresowi jej zatrudnienia za granicą przy opiece osób starszych, gdzie otrzymywała znaczne zarobki. Podała, że naruszone zostały w ten sposób jej prawa nabyte. (odwołanie k. 2-3)

Odpowiadając na odwołanie pismem z dnia 26 października 2018 roku organ rentowy wniósł o jego oddalenie podtrzymując argumentację zawartą w zaskarżonej decyzji. (odpowiedź na odwołanie k. 8-9)

Decyzją z dnia 20 maja 2019 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych – II Oddział w Ł. przeliczył emeryturę J. B., zwiększając jej wysokość (1592,25 złotych) o kwotę wynikającą z podzielenia składek zaewidencjonowanych na koncie po dniu ponownego ustalenia wysokości emerytury do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc zgłoszenia wniosku o ponowne ustalenie wysokości emerytury, z uwzględnieniem ich waloryzacji, przez średnie dalsze trwanie życia ustalone dla wnioskodawczyni w dniu złożenia wniosku (6 maja 2019 roku). Przyrost składek wraz z uwzględnieniem waloryzacji wyniósł 356,03 złotych, a średnie dalsze trwanie życia na dzień złożenia wniosku o doliczenie składek wyniosło 250,20 miesięcy. Po ponownym ustaleniu wysokość emerytury wyniosła 1593,67 złotych. (decyzja w pliku akt ZUS zainicjowanego wnioskiem z dnia 6.05.2019r.)

W dniu 17 czerwca 2019 roku J. B. odwołała się od powyższej decyzji, wnosząc o jej zmianę poprzez ponowne przeliczenie podstawy wymiaru świadczeń. W uzasadnieniu podała, że organ rentowy nie uwzględnił zatrudnienia w spółkach (...), z których odprowadzano składki na ubezpieczenia społeczne, mimo łączących strony umów zleceń.. Podtrzymała zarzut nieprawidłowego ustalenia kwoty zwaloryzowanego kapitału początkowego oraz braku uwzględnienia okresu jej zatrudnienia za granicą. (odwołanie k 3-5 akt VIII U 3266/19 załączonych do akt sprawy)

Odpowiadając na odwołanie pismem z dnia 19 lipca 2019 roku organ rentowy wniósł o jego oddalenie podtrzymując argumentację zawartą w zaskarżonej decyzji. (odpowiedź na odwołanie k. 7-8)

Zarządzeniem z dnia 30 sierpnia 2019 roku połączono sprawy obu odwołań wnioskodawczyni. (zarządzenie k 11 akt VIII U 3266/19 załączonych do akt sprawy)

Na rozprawie z dnia 7 stycznia 2020 roku pełnomocnik wnioskodawczyni poparł odwołania i wniósł o zasądzenie kosztów pomocy prawnej udzielonej z urzędu. Pełnomocnik ZUS wniósł o oddalenie odwołań. (protokół rozprawy - płyta CD k. 329)

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

J. B. urodziła się (...), w dniu 24 lipca 2018 r. złożyła wniosek o emeryturę. (wniosek k. 1-4 odw. pliku akt ZUS zainicjowanego wnioskiem z dnia 24.07.2018r.)

W okresie od 16 sierpnia 1977 roku do 14 stycznia 1978 roku była pracownikiem Zakładów (...) w Ł., zatrudnionym w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku szwaczki. (świadcstwo pracy – k 3 pliku akt kapitałowych ZUS)

Od dnia 24 lutego 1978 roku do 15 czerwca 1990 roku wnioskodawczyni była zatrudniona w Przedsiębiorstwie Handlu (...) w Ł., w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku sprzedawcy. (świadcstwo pracy – k 4 pliku akt kapitałowych ZUS)

W okresie od 16 czerwca 1990 roku do 15 października 1990 roku była pracownikiem (...) spółki z o.o. w Ł., zatrudnionym w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku kierownika ds. handlu. (świadcstwo pracy – k 5 pliku akt kapitałowych ZUS)

W okresie od 25 lutego 1990 roku do 1 stycznia 1994 roku J. B. była zarejestrowana w Powiatowym Urzędzie Pracy jako osoba bezrobotna, z czego w okresie od 25 października 1990 roku do 7 grudnia 1992 roku pobierała zasiłki oraz zasiłki chorobowe. W 1990 roku uzyskała z tego tytułu przychód w kwocie 2.261.032 złotych, w 1991 roku – 6.175.568 złotych, w 1992 roku – 8.673.900 złotych. (zaświadczenie k 6 pliku akt kapitałowych ZUS)

Od dnia 2 października 1995 roku do 31 października 1995 roku odwołująca była pracownikiem W. J., zatrudnionym na 1/2 etatu na stanowisku pomocy gospodarczej (zaopatrzeniowca). W okresie tym uzyskała przychód w kwocie 200 złotych. (świadcstwo pracy, zaświadczenie k 8-9 pliku akt kapitałowych ZUS)

W okresie od 15 marca 1995 roku do 1 października 1995 roku oraz od 14 lutego 1996 roku do 20 kwietnia 1997 roku ubezpieczona była ponownie zarejestrowana jako bezrobotna bez prawa do zasiłku. (zaświadczenia k 10-11 pliku akt kapitałowych ZUS)

W okresie od 5 stycznia 1998 roku do 31 grudnia 2007 roku J. B. była pracownikiem J. S. zatrudnionym na 1/2 etatu na stanowisku pracownika pomocy domowej i opieki nad dzieckiem. (odpis świadectwa pracy k 281)

W okresie od 12 listopada 2007 roku do 4 października 2008 roku wnioskodawczyni była pracownikiem (...) spółki z o.o. w W. w pełnym wymiarze czasu pracy. (odpis świadectwa pracy k 282)

Od 9 września 2009 roku do 16 lipca 2011 roku ubezpieczona była zatrudniona u M. U. w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku handlowca sprzedawcy. (odpis świadectwa pracy k 283-284)

W okresie od 1 października 2011 roku do 31 lipca 2013 roku J. B. wykonywała dla (...) C. Germany spółka z o.o. spółki komandytowej umowę zlecenia, od wynagrodzenia której odprowadzane były składki ZUS. (zaświadczenia k 286-287, umowa k 288)

Następnie od 10 września 2013 roku do 30 marca 2014 roku oraz od 23 kwietnia 2014 roku do 25 czerwca 2014 roku wykonywała zlecenie dla (...).

W okresie od 23 sierpnia 2014 roku do 30 września 2014 roku, od 26 października 2014 roku do 29 grudnia 2014 roku oraz od 16 lutego 2015 roku do 21 kwietnia 2015 roku, była pracownikiem (...) spółki z o.o. w K., zatrudnionym w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku pomocy domowej/opiekunki. (odpis świadectwa pracy k 292,294-295)

Następnie w okresie od 10 czerwca 2015 roku do 28 grudnia 2015 roku oraz 11 czerwca 2015 roku do 14 grudnia 2015 roku ubezpieczona wykonywała dla Akademii (...) spółki z o.o.. spółki komandytowej oraz dla (...) spółka z o.o. spółki komandytowej umowę zlecenia – opieki i pielęgnacji osób starszych. (odpis zaświadczenia k 298)

W okresach od 11 lutego 2016 roku do 19 kwietnia 2016 roku, od 6 lipca 2016 roku do 14 września 2016 roku wnioskodawczyni wykonywała zlecenie dla (...) spółki z o.o. w W.. (umowy zlecenia k 299-308)

Następnie w okresie od 24 listopada 2017 roku do 9 lipca 2018 roku skarżąca była pracownikiem (...) spółki z o.o. w K. zatrudnionym w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku doradcy klienta. (świadcstwo pracy k 319-320)

Wysokość przychodu ubezpieczonej przed 1 stycznia 1999 roku wyniosła:

- za 1979 rok – 39.583 złotych
- za 1980 rok – 46.581 złotych
- za 1981 rok – 63.255 złotych
- za 1982 rok – 102.785 złotych
- za 1983 rok – 138.258 złotych
- za 1984 rok – 228.716 złotych
- za 1985 rok – 183.692 złotych
- za 1986 rok – 193.421 złotych
- za 1987 rok – 236.636 złotych
- za 1988 rok – 414.687 złotych
- za 1989 rok – 1.734.227 złotych
- za 1990 rok – 14.551.200 złotych
- za 1991 rok – 6.175.568 złotych
- za 1992 rok – 8.673.900 złotych
- za 1995 rok – 200 złotych
- za 1998 rok – 2.373,40 złotych.

(karty wynagrodzeń k 14-19 zaświadczenia k 25, k 30 pliku akt kapitałowych ZUS, zaświadczenie k 276, pisemna opinia biegłego sądowego księgowego A. G. k 170)

Najkorzystniejszy wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego to 79,87% wyliczony z lat 1981-1990. Kapitał początkowy wyliczony na dzień 1 stycznia 1999 roku wynosi 83.915,59 złotych, zwaloryzowany zamyka się kwotą 333.551,91 złotych. Kwota zwaloryzowanych składek wyniosła 61.015,63 złotych, zaś emerytura J. B. na dzień wydania decyzji przyznającej prawo do tego świadczenia - 1.522,25 złotych. (opinia biegłego sądowego księgowego A. G. k 169-176)

Decyzją z dnia 2 listopada 2005 roku organ rentowy ustalił kapitał początkowy dla wnioskodawczyni. Do obliczenia kapitału początkowego przyjęto 16 lat, 3 miesiące i 1 dzień tj. 195 miesięcy okresów składkowych. Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru wyniósł 79,87 % (obliczenie wskaźnika z 10 kolejnych lat kalendarzowych tj. 1981-1990), a wartość kapitału na dzień 1 stycznia 1999 roku wyniosła 83.595,82 złotych. Do obliczenia wysokości kapitału nie uwzględniono okresów, w których wnioskodawczyni była zarejestrowana jako osoba bezrobotna bez prawa do zasiłku. (decyzja i wykaz wprowadzonych okresów ubezpieczonego – k 34-35 akt kapitałowych ZUS)

Decyzją z dnia 28 września 2017 roku organ rentowy ponownie ustalił wartość kapitału początkowego J. B. na kwotę 83.915,59 złotych. (decyzja k. 38-39 pliku akt kapitałowych ZUS)

Sąd Okręgowy dokonał następującej oceny zebranego w sprawie materiału dowodowego i zważył, co następuje:

Odwołanie jest niezasadne.

W myśl art.26 ustawy z 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity Dz. U. z 2018 roku, poz.1270) emerytura stanowi równowartość kwoty będącej wynikiem podzielenia podstawy obliczenia ustalonej w sposób określony w art.25 (podstawę obliczenia emerytury, o której mowa w art.24, stanowi kwota składek na ubezpieczenie emerytalne, z uwzględnieniem waloryzacji składek zewidencjonowanych na koncie ubezpieczonego do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc, od którego przysługuje wypłata emerytury, zwaloryzowanego kapitału początkowego określonego w art.173-175 oraz kwot środków zewidencjonowanych na subkoncie, o którym mowa w art.40a ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych, z zastrzeżeniem ust.1a i 1b oraz art.185) przez średnie dalsze trwanie życia dla osób w wieku równym wiekowi przejścia na emeryturę danego ubezpieczonego, z uwzględnieniem ust.5 i art.183.

Zgodnie z brzmieniem art.173 ust. 1 cytowanej ustawy dla ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 roku, którzy przed dniem wejścia w życie ustawy opłacali składki na ubezpieczenie społeczne lub za których składki opłacali płatnicy składek, ustala się kapitał początkowy. Kapitał początkowy stanowi równowartość kwoty obliczonej według zasad określonych w art. 174 pomnożonej przez wyrażone w miesiącach średnie dalsze trwanie życia ustalone zgodnie z art. 26 ust. 3 dla osób w wieku 62 lat (art. 173 ust. 2).

Kapitał początkowy ustala się na zasadach określonych w art. 53, z uwzględnieniem ust. 2-12 (art. 174 ust. 1 ww. ustawy).

Jak stanowi art. 174 ust. 2 powołanej ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych przy ustalaniu kapitału początkowego przyjmuje się przebyte przed dniem wejścia w życie ustawy:

- 1) okresy składkowe, o których mowa w art. 6,
- 2) okresy nieskładkowe, o których mowa w art. 7 pkt 5,
- 3) okresy nieskładkowe, o których mowa w art. 7 pkt 1-4 i 6-12, w wymiarze nie większym niż określony w art. 5 ust. 2.

W myśl ust. 3 ww. przepisu podstawę wymiaru kapitału początkowego ustala się na zasadach określonych w art. 15, 16, 17 ust. 1 i 3 oraz art. 18, z tym że okres kolejnych 10 lat kalendarzowych ustala się przed dniem 1 stycznia 1999 roku.

Omawiana regulacja dotycząca emerytury należnej wnioskodawcy w systemie tzw. zdefiniowanej składki oznacza, że wysokość świadczenia zależy od sumy zaewidencjonowanych składek na ubezpieczenie na jego indywidualnym koncie, z uwzględnieniem ich waloryzacji, jak i zwaloryzowanego kapitału początkowego (art. 25 i 26 tej ustawy), a suma ta dzielona jest przez średnie dalsze trwanie życia, o którym mowa w art. 173 ust. 2, ustalone dla osób w wieku równym wiekowi przejścia na emeryturę osoby, dla której obliczana jest emerytura. Kapitał początkowy stanowi odtworzenie składek na ubezpieczenia sprzed wejścia w życie ustawy o emeryturach i rentach z FUS, tj. przed wprowadzeniem ustawowego obowiązku ewidencjonowania przez ZUS indywidualnych składek każdej osoby podlegającej ubezpieczeniu społecznemu. Kapitał ten ewidencjonowany jest na koncie ubezpieczonego i corocznie waloryzowany, poczynając od 1 czerwca 2000 roku, a następnie każdego 1 czerwca kolejnego roku, według reguł przewidzianych dla waloryzacji składek, a więc przez zastosowanie wskaźników waloryzacji.

W świetle powyższych uwag stwierdzić należy, że w nowym systemie emerytalnym świadczenie emerytalne można otrzymać bez względu na wymiar posiadanych okresów składkowych i nieskładkowych. Istotne jest natomiast, aby ubezpieczony miał jakkolwiek wymiar okresów ubezpieczenia (składkowych), ponieważ warunkuje to możliwość uzyskania prawa do emerytury w ogóle. Do nabycia prawa do emerytury w nowym systemie konieczne jest natomiast osiągnięcie powszechnego wieku emerytalnego.

Staż w ramach nowego systemu ma znaczenie dla ustalenia kapitału początkowego (art. 173 i nast. ustawy emerytalnej), stanowiącego jeden z elementów obliczenia emerytury ze zreformowanego systemu na podstawie art. 26 ustawy emerytalnej. Wymiar okresów składkowych i nieskładkowych ma wpływ na wysokość kapitału początkowego, a pośrednio kwoty przysługującej emerytury z nowego systemu. Staż nie ma natomiast znaczenia w nowym systemie emerytalnym z punktu widzenia prawa do świadczenia.

W sprawie niniejszej sporna pozostawała wysokość kapitału początkowego oraz wysokość składek zaewidencjonowanych na koncie wnioskodawczyni, będąca podstawą do ustalenia wysokości emerytury.

Postępowanie dowodowe przeprowadzone w przedmiotowej sprawie wykazało natomiast, że wyliczenie przez ZUS spornego świadczenia było prawidłowe.

Jak wynika bowiem z rzetelnej i spójnej opinii biegłego sądowego księgowego A. G. (2) organ rentowy w sposób prawidłowy ustalił wysokość kapitału początkowego J. B., w szczególności w sposób prawidłowy przyjął wysokość przychodów wnioskodawczyni przed 1 stycznia 1999 roku w oparciu o dokumentację źródłową – karty wynagrodzeń oraz zaświadczenia stwierdzające te wielkości w opisanym okresie. Dane pochodzące z tych dokumentów za okres do końca 1998 roku pokrywają się z wartością przychodów wskazaną przez biegłego. Dlatego też dowód ten uznać należy za właściwy do przyjęcia wskazanych w tym zakresie w zaskarżonej decyzji wartości. Wysokość kapitału początkowego w oparciu o ustalone dane i wskazane przepisy wyniosła zatem 83.915,59 złotych. Kwota ta została zaś zwaloryzowana przez ZUS i biegłego do tej samej wartości.

Bez znaczenia w tym zakresie pozostaje wskazana przez skarżącą kwota podana w informacji o stanie konta ubezpieczonego w ZUS z dnia 31 grudnia 2017 roku (k 6), ponieważ na kwotę 349.671,33 złotych składają się różne wielkości – nie tylko kwota zwaloryzowanego kapitału ustalonego w powyższy sposób (na dzień informacji - 296.727,95 złotych), ale także kwota zwaloryzowanych składek (51.066,30 złotych) oraz składki na ubezpieczenie emerytalne za 2017 rok (1.877,08 złotych). Suma tych kwot nie jest więc adekwatna do wartości prawidłowo zwaloryzowanego przez ZUS i biegłego kapitału początkowego.

Jeśli chodzi o wysokość składek podlegających waloryzacji, to wskazać w pierwszej kolejności należy, że wnioskodawczyni – poza dokumentem pochodzącym z (...) GERMANY spółki z o.o. w W. (k 287) – nie wykazała w toku procesu innej wysokości składek odprowadzonych do ZUS niż ta przyjęta przez organ rentowy. Słusznie zatem przyjął biegły wielkości podane przez organ rentowy.

Złożony zaś przez skarżącą dokument potwierdzający wysokość naliczonych (a nie odprowadzonych) składek za wskazany okres od października 2011 roku do maja 2015 roku wykazuje z kolei wartości mniej korzystne niż przyjęte za ten okres przez ZUS i biegłego, co stoi na przeszkodzie wzruszeniu spornej decyzji. Przyjęcie danych pochodzących ze złożonego dokumentu prowadziłoby bowiem do przyjęcia wyliczenia mniej korzystnego dla ubezpieczonej.

Dlatego też Sąd przyjął dowód z opinii biegłego w całości, uznając wyliczenia za spójne, niepodważone pod względem rachunkowym przez żadną ze stron, nie dzielając potrzeby ustosunkowania się przez biegłego do dokumentów złożonych na rozprawie w dniu 7 stycznia 2020 roku. Dokumenty te – poza wskazanym jednym, nie mającym znaczenia dla przeliczenia na korzyść wnioskodawczyni – zostały uwzględnione przez organ rentowy i biegłego bądź nie potwierdzają okoliczności faktycznych, na których oparta została podstawa wyliczenia i rozstrzygnięcia w niniejszej sprawie – nie wykazują faktu ani wielkości faktycznie odprowadzanych składek. Z tych względów Sąd oddalił wniosek ubezpieczonej o wydanie opinii uzupełniającej.

W świetle powyższych okoliczności Sąd na podstawie art.477¹⁴ § 1 k.p.c. oddalił odwołania od obu decyzji.

Orzeczenie o zwrocie kosztów pomocy prawnej udzielonej wnioskodawcy z urzędu zapadło na podstawie § 15 ust.2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 roku w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (Dz.U. z 2016 roku, poz.1714).